

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. LP126/2025

din 29.05.2025

privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole

Publicat : 08.07.2025 în MONITORUL OFICIAL Nr. 353-355 art. 450 Data intrării în vigoare

UE

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege:

- transpune parțial (art. 1; art. 3; art. 4 alin. (2); art. 5; art. 6 alin. (1) și (2); art. 7 alin. (1); art. 8-10; art. 12 alin. (1); art. 13 alin. (1); art.15 alin. (1) și (3); art. 16 alin. (1) și (2); art. 42 lit. a), b), c) și f); art. 44 alin. (1) și alin. (2) lit. a) și b); art. 69 lit. a) și d)-h); art. 83 alin. (1) și alin. (2) lit. a) și b); art. 86 alin. (3)-(5); art. 101; art. 102; art. 104 alin. (1) și (3); art. 106 alin. (1)-(3) și (5); art. 107 alin. (1) lit. a), b) și d)-f); art. 123 alin. (2) lit. g); art. 124 alin. (1); art. 128; art. 131-133; art. 134 alin. (1)-(3) și (12); art. 136; art. 140; art. 144; art. 148 alin. (2) și art. 151) Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/1 din 6 decembrie 2021, CELEX: 32021R2115, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1468 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024;

- transpune parțial (art. 1; art. 2 lit. a) și b); art. 3 și 4; art. 5 alin. (2) lit. a)-c) și alin. (3) lit. a)-c); art. 6; art. 8 alin. (1) lit. a) și d); art. 9 alin. (1), alin. (2) primul paragraf, alin. (4) și alin. (5) primul paragraf; art. 12 alin. (1) primul paragraf, alin. (2) lit. a)-c) și alin. (3); art. 22; art. 35 și 37; art. 44 alin. (1), (3) și (5); art. 46 alin. (1); art. 56 alin. (1) și (2); art. 59 alin. (1), alin. (2) primul paragraf și alin. (4)-(7); art. 60 alin. (1) și alin. (4) primul paragraf lit. c) și d); art. 62; art. 63; art. 65 alin. (1)-(3); art. 66 alin. (1)-(3); art. 67 alin. (1) primul paragraf și alin. (3)-(6); art. 76; art. 77 alin. (1)-(4); art. 78; art. 80 alin. (1) și (2); art. 82 primul paragraf lit. a) și c); art. 83 alin. (1) primul paragraf, alin. (5) lit. a) și c) și alin. (6) lit. a)-e); art. 84-86; art. 87 alin. (1); art. 88; art. 89 alin. (1); art. 98 alin. (1) și alin. (4) primul paragraf; art. 99 și art. 101) Regulamentul (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/187 din 6 decembrie 2021, CELEX: 32021R2116, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1468 al Parlamentului

European și al Consiliului din 14 mai 2024.

Capitolul I

DOMENIUL DE REGLEMENTARE.

NOȚIUNI ȘI DEROGĂRI

Articolul 1. Obiectul și domeniul de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește normele de bază privind:

a) obiectivele generale și cele specifice care trebuie realizate prin intermediul sprijinului financiar acordat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare - *FNDAMR*), sprijin care să contribuie la implementarea politicii agricole;

b) cadrul instituțional al *FNDAMR*;

c) cerințele comune și tipurile de intervenții, prin intermediul cărora se urmărește realizarea obiectivelor generale, precum și măsurile financiare conexe;

d) finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole, în special normele referitoare la finanțarea cheltuielilor, la sistemele de gestionare și control, precum și la procedurile de verificare financiară și a conformității plăților;

e) Programul strategic al politicii agricole (în continuare - *PSPA*), prin care se stabilesc strategia de intervenție, indicatorii, condițiile pentru intervenții și în care sunt indicate resursele financiare și sursele de finanțare, în conformitate cu obiectivele specifice și cu nevoile identificate;

f) monitorizarea, raportarea, evaluarea și asigurarea transparenței *PSPA*.

(2) Prezenta lege reglementează sprijinul financiar acordat din *FNDAMR* pentru intervențiile specificate în *PSPA*, program care se aprobă de către Guvern pentru o perioadă de 5 ani.

Articolul 2. Obiectivele generale ale politicii agricole

În conformitate cu scopurile politicii agricole și cu cel de menținere a funcționării pieței agricole și a condițiilor de concurență echitabile între fermieri, prin sprijinul financiar acordat din *FNDAMR* se urmărește continuarea îmbunătățirii dezvoltării durabile a agriculturii, a sectorului agroalimentar și a zonelor rurale și contribuirea la îndeplinirea următoarelor obiective generale:

a) promovarea unui sector agricol inteligent, competitiv, rezilient și diversificat, care să asigure securitatea alimentară pe termen lung;

b) susținerea și consolidarea protecției mediului, inclusiv a biodiversității, și a acțiunilor în domeniul climei și contribuirea la îndeplinirea obiectivelor în materie de mediu și de climă ale Republicii Moldova, inclusiv a angajamentelor asumate în conformitate cu Acordul de la Paris, ratificat prin Legea nr. 78/2017;

c) consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale;

d) asigurarea transpunerii legislației Uniunii Europene și implementarea progresivă a acesteia în domeniul agriculturii, al dezvoltării rurale și al siguranței alimentare.

Articolul 3. Obiectivele specifice ale politicii agricole.

Indicatorii

(1) Îndeplinirea obiectivelor generale este realizată prin intermediul următoarelor obiective specifice:

a) susținerea viabilității veniturilor exploatațiilor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și a asigura securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole;

b) susținerea orientării spre piață și sporirea competitivității exploatațiilor atât pe

termen scurt, cât și pe termen lung, inclusiv acordând prioritate cercetării, inovării și digitalizării;

c) îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;

d) contribuirea la atenuarea efectelor schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, precum și promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;

e) promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale, precum sunt apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțele chimice;

f) atragerea și susținerea tinerilor fermieri și a noilor fermieri și facilitarea dezvoltării unor întreprinderi durabile în zonele rurale;

g) promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor în agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare;

h) îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societății referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la produsele alimentare de înaltă calitate, sigure și nutritive, care să fie produse într-un mod durabil, la reducerea deșeurilor alimentare, precum și la sporirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene;

i) dezvoltarea competitivității produselor cu valoare adăugată;

j) asigurarea aprovizionării cu produse alimentare de înaltă calitate, sigure, nutritive și la prețuri competitive.

(2) Obiectivele prevăzute la alin. (1) sunt completate și interconectate cu obiectivul transversal de modernizare a agriculturii și dezvoltare a zonelor rurale prin promovarea și partajarea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea implementării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, prin schimb de cunoștințe și formare.

(3) Îndeplinirea obiectivelor menționate la art. 2, precum și a celor menționate la alin. (1) și (2) din prezentul articol, se evaluează în baza indicatorilor de realizare, de rezultat și de impact, prevăzuți de PSPA.

Articolul 4. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

1. *activitate agricolă* - producerea, creșterea și/sau cultivarea de produse agricole; creșterea, mulșul și/sau deținerea animalelor în scopuri agricole; prelucrarea primară/finită a produselor agricole de origine vegetală și/sau animală; menținerea în bune condiții agricole și de mediu a terenurilor;

2. *beneficiar* - în legătură cu tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală menționate la art. 22:

a) persoană juridică de drept public sau privat, persoană fizică sau un grup de persoane fizice ori juridice responsabile fie de inițierea operațiunilor, fie de inițierea și executarea operațiunilor;

b) în contextul schemelor de ajutor de stat, întreprindere care primește ajutoarele respective;

3. *beneficiar efectiv* - cu sensul definit la art. 3 din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

4. *cerință legală în materie de gestionare* - fiecare cerință legală în materie de gestionare, prevăzută de un anumit act normativ, care este diferită, ca și conținut, de orice alte cerințe din același act;

5. *cheltuieli publice* - orice contribuție la finanțarea unor operațiuni, a cărei sursă este reprezentată de FNDAMR;

6. *costuri unitare* - costuri în care se includ toate categoriile specifice de costuri eligibile sau anumite categorii specifice de costuri eligibile, care sunt clar identificate, în prealabil, printr-o referință la o sumă per unitate;

7. *documente comerciale* - registre, inclusiv cele contabile și cele de producție și de calitate, dovezi și documente justificative, altă documentație care cuprinde și contabilitatea, și corespondența referitoare la activitatea economică a întreprinderii, precum și datele comerciale deținute în orice formă, inclusiv cele stocate în formă electronică, cu condiția ca documentele sau datele respective să fie legate, direct sau indirect, de tranzacții;

8. *exploatație* - ansamblul unităților utilizate pentru activități agricole și gestionate de către un fermier, situate pe teritoriul Republicii Moldova;

9. *exercițiu financiar* - totalitatea cheltuielilor efectuate și a veniturilor primite și înregistrate în contabilitatea FNDAMR de către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură pentru un anumit exercițiu financiar „N”, care începe la data de 16 octombrie a anului „N-1” și se încheie la data de 15 octombrie a anului „N”;

10. *fermier* - persoană fizică sau juridică ori un grup de persoane fizice și/sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care un astfel de grup și membrii acestuia îl dețin, a cărei/cărui exploatație este situată pe teritoriul Republicii Moldova și care desfășoară activitate agricolă;

11. *fenomen meteorologic și hidrologic periculos* - condiții meteorologice, precum sunt temperaturile scăzute, grindina, înghețurile, ploaia, temperaturile extreme, arșița sau seceta, care distrug mai mult de 30% din producția agricolă medie anuală a fermierului respectiv, calculată pentru o perioadă de trei ani anteriori sau pentru o perioadă medie de trei ani bazată pe o perioadă de cinci ani anteriori, excluzându-se valorile minime și maxime;

12. *finanțare forfetară* - finanțare care include categorii specifice de costuri eligibile identificate clar, în prealabil, prin aplicarea unei cote procentuale;

13. *intervenție* - instrument de sprijin însoțit de un set de condiții de eligibilitate specificate în PSPA și stabilite în baza unui tip de intervenție prevăzut de prezenta lege;

14. *neregulă* - încălcare a unei dispoziții de drept, ca urmare a unei acțiuni sau a unei omisiuni, care poate ori ar putea prejudicia FNDAMR prin finanțarea unor cheltuieli nejustificate sau utilizate contrar destinației;

15. *obiective de etapă* - valori intermediare, prestabilite pentru un exercițiu financiar determinat, care trebuie atinse la un anumit stadiu al punerii în aplicare a PSPA pentru a asigura înregistrarea progreselor, fără întârzieri, în raport cu indicatorii de rezultat;

16. *operațiune* - un proiect, un contract, o acțiune sau un grup de proiecte ori de acțiuni, selectate în cadrul punerii în aplicare a PSPA;

17. *plată directă cuplată* - plată directă, oferită drept sprijin la venit, condiționată de realizarea performanței minime specifice unui sector sau subsector agricol, important din considerente socioeconomice și/sau de mediu;

18. *politica agricolă* - ansamblu de obiective generale și specifice orientate spre dezvoltarea durabilă a agriculturii și mediului rural, îndeplinite inclusiv prin finanțarea anumitor cheltuieli din FNDAMR;

19. *Programul LEADER* - cu sensul definit la art. 2 din Legea nr. 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală;

20. *rata sprijinului* - ponderea contribuției cheltuielilor publice în cadrul unei operațiuni;

21. *repetare a neconformității* - nerespectarea aceleiași cerințe sau a aceluiași

standard, constatată de mai multe ori pe parcursul unei perioade de trei ani calendaristici consecutivi, cu condiția ca beneficiarul să fi fost informat cu privire la o neconformitate anterioară și, după caz, să fi avut posibilitatea să ia măsurile necesare pentru a remedia neconformitatea respectivă;

22. *sisteme de guvernantă* - organismele de guvernantă menționate la capitolul III și obligațiile referitoare la protecția efectivă a intereselor financiare menționate la art. 32, inclusiv la punerea în aplicare a PSPA, astfel cum a fost aprobat de către Guvern, precum și sistemul de raportare instituit în scopul elaborării rapoartelor anuale privind performanța PSPA menționate la art. 58;

23. *Sistemul de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS)* - ansamblul fluxurilor combinate de organizare și de cunoștințe între persoane, organizații și instituții care utilizează și generează cunoștințe în domeniul agriculturii și în domeniile conexe;

24. *solicitant* - fermierul sau beneficiarul în cazul tipurilor de intervenții pentru dezvoltarea rurală menționate la art. 22, care depune o cerere de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR;

25. *sprijin financiar* - cheltuieli publice nerambursabile și neimpozabile efectuate din FNDAMR, care au scopul de a contribui la îndeplinirea obiectivelor politicii agricole;

26. *sumă forfetară* - sumă care include, în mod global, toate categoriile specifice de costuri eligibile sau anumite categorii specifice de costuri eligibile, care sunt identificate clar, în prealabil;

27. *terț* - persoană fizică sau juridică care are legătură directă sau indirectă cu tranzacțiile efectuate aferent finanțărilor din FNDAMR;

28. *transfer* - orice tip de tranzacție prin care terenul agricol sau exploatarea ori părți ale acesteia încetează să se afle la dispoziția cedentului;

29. *ținte* - valori prestabilite în cadrul strategiei de intervenție, care trebuie atinse la sfârșitul perioadei de punere în aplicare a PSPA în raport cu indicatorii de rezultat.

Articolul 5. Circumstanțe care justifică neexecutarea și circumstanțe excepționale

(1) În cadrul finanțării, al gestionării și al monitorizării politicii agricole, drept circumstanțe care justifică neexecutarea și circumstanțe excepționale pot fi recunoscute, în special, următoarele cazuri:

a) catastrofele naturale sau fenomenele meteorologice și hidrologice periculoase, care afectează grav exploatarea;

b) distrugerea accidentală a construcțiilor destinate creșterii animalelor, aflate în cadrul exploatarei;

c) epizootiile, focarele de boală a plantelor sau prezența unor dăunători ai plantelor, care afectează, parțial ori integral, șeptelul sau culturile beneficiarului;

d) exproprierea întregii exploatarei sau a unei părți semnificative a acesteia, dacă exproprierea respectivă nu ar fi putut fi anticipată la data depunerii cererii de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR;

e) decesul beneficiarului;

f) incapacitatea de muncă pe termen lung a beneficiarului persoană fizică.

(2) În situațiile în care o catastrofă sau anumite fenomene, astfel cum sunt menționate acestea la alin. (1) lit. a), afectează grav o zonă bine determinată, Guvernul poate considera întreaga zonă ca fiind grav afectată de catastrofa sau de fenomenul în cauză.

Capitolul II

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII ȘI A MEDIULUI RURAL

Articolul 6. Finanțarea cheltuielilor din FNDAMR

(1) Finanțarea din bugetul de stat și din surse financiare oferite din partea partenerilor de dezvoltare a intervențiilor și măsurilor care cad sub incidența politicii agricole se efectuează prin intermediul FNDAMR.

(2) Volumul mijloacelor FNDAMR se aprobă prin legea anuală a bugetului de stat, în corespundere cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, ținându-se cont de politica din sectorul agroindustrial.

(3) Cheltuielile aferente implementării politicii agricole se finanțează în limita volumului mijloacelor FNDAMR.

(4) Distribuirea/redistribuirea mijloacelor FNDAMR pentru finanțarea cheltuielilor prevăzute la art. 7 se aprobă de către autoritatea de management stabilită la art. 13, după consultarea comitetului național de monitorizare indicat la art. 14.

(5) Nu sunt finanțate din FNDAMR cheltuielile aferente costurilor administrative și celor de personal, cu excepția cheltuielilor prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. h).

Articolul 7. Destinația cheltuielilor finanțate din FNDAMR

(1) Din contul mijloacelor FNDAMR pot fi finanțate:

- a) cheltuielile aferente măsurilor de reglementare sau de susținere a pieței agricole;
- b) contribuțiile financiare la intervențiile în anumite sectoare;
- c) intervențiile sub formă de plăți directe;
- d) intervențiile pentru dezvoltare rurală;
- e) cheltuielile legate de promovarea produselor agricole;
- f) cheltuielile aferente măsurilor de asigurare a conservării, caracterizării, colectării și utilizării resurselor genetice în agricultură;
- g) cheltuielile legate de crearea și întreținerea sistemelor de informații contabile agricole, a sistemului integrat de administrare și control, indicat la art. 36, și a altor sisteme informaționale necesare în procesul de implementare a politicii agricole;
- h) cheltuielile de administrare și de personal pentru asigurarea funcționării grupurilor de acțiune locală și implementarea strategiilor de dezvoltare locală în cadrul Programului LEADER, precum și pentru asigurarea funcționării organizațiilor de producători și grupurilor de producători, a camerelor agricole, a Oficiului Național al Viei și Vinului și a Oficiului Horticol;
- i) cheltuielile legate de executarea hotărârilor ori a deciziilor judecătorești definitive cu privire la acordarea sprijinului financiar din FNDAMR.

(2) Cheltuielile finanțate din FNDAMR nu pot face obiectul dublei finanțări din bugetul de stat pentru aceleași costuri, cu excepția proiectelor finanțate din surse externe.

(3) Acordarea, notificarea, asigurarea evidenței, raportarea și monitorizarea măsurilor de sprijin prevăzute la alin. (1) din prezentul articol, care corespund condițiilor de a fi calificate ca ajutor de stat reglementat de Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, se efectuează în conformitate cu legea indicată și cu actele normative ale autorității naționale de concurență.

Articolul 8. Eligibilitatea cheltuielilor

(1) Guvernul stabilește cerințele de bază privind eligibilitatea cheltuielilor pentru finanțare din FNDAMR, inclusiv data de începere a eligibilității costurilor suportate de către beneficiar.

(2) În cazul unor măsuri de urgență, stabilite de către Guvern în temeiul prevederilor

art. 29 ca urmare a unor catastrofe naturale sau a unor evenimente catastrofale, a unor fenomene meteorologice și hidrologice periculoase sau a unei schimbări semnificative și neprevăzute a condițiilor socioeconomice, cheltuielile finanțate din FNDAMR pot deveni eligibile de la data producerii catastrofei, fenomenului sau evenimentului respectiv.

(3) Operațiunile nu sunt eligibile pentru acordarea sprijinului financiar dacă:

a) au fost finalizate în mod fizic sau au fost puse în aplicare integral înainte de aprobarea proiectului de către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (în continuare - *Agenzie de plăți*), indiferent dacă au fost efectuate sau nu toate plățile aferente. Prin derogare de la prevederile prezentei litere, operațiunile efectuate în cadrul tipurilor de intervenții prevăzute la art. 20 și art. 22 alin. (1) lit. a), f) și h) sunt eligibile pentru sprijin financiar chiar dacă au fost încheiate în mod fizic înainte de depunerea cererii de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR;

b) au fost efectuate de persoane juridice ai căror fondatori, acționari, asociați, administratori, beneficiari efectivi sunt înregistrați ori își au reședința în jurisdicții care nu implementează standarde internaționale de transparență.

(4) Contribuțiile în natură și costurile de amortizare pot fi eligibile pentru acordarea sprijinului financiar din FNDAMR, în condițiile stabilite de către Guvern.

(5) În perioada de punere în aplicare a PSPA sunt eligibile cel mult două operațiuni în cadrul unei intervenții, cu excepția intervențiilor pentru plățile directe și a intervențiilor concepute în temeiul art. 22 alin. (1) lit. a), f) și g) - pentru Programul LEADER, precum și a celor concepute în temeiul art. 22 alin. (1) lit. h).

Articolul 9. Finanțarea cheltuielilor de către Agenția de plăți

(1) Cheltuielile menționate la art. 7 pot fi finanțate numai prin intermediul Agenției de plăți, în cazul în care acestea:

1) au fost efectuate în conformitate cu normele aplicabile; sau

2) în ceea ce privește tipurile de intervenții prevăzute de prezenta lege:

a) corespund unei realizări raportate; și

b) au fost efectuate în conformitate cu sistemele de guvernare aplicabile, fără a include condițiile de eligibilitate pentru beneficiarii individuali prevăzute de PSPA.

(2) Prevederile alin. (1) pct. 2) lit. a) nu se aplică plăților în avans efectuate către beneficiari în cadrul tipurilor de intervenții prevăzute de prezenta lege.

Capitolul III

COORDONARE ȘI GUVERNANȚĂ

Articolul 10. Acreditarea Agenției de plăți

(1) Guvernul desemnează o autoritate a administrației publice centrale în calitate de autoritate de management, care este responsabilă de:

a) acordarea, revizuirea și retragerea acreditării Agenției de plăți;

b) îndeplinirea sarcinilor atribuite autorității de management în temeiul prevederilor prezentului capitol.

(2) Guvernul aprobă procedura și criteriile de acreditare a Agenției de plăți, care vizează următoarele domenii de bază: mediul intern, activitățile de control, informarea, comunicarea și monitorizarea.

Articolul 11. Agenția de plăți

(1) Agenția de plăți este o autoritate administrativă responsabilă de gestionarea și controlul cheltuielilor menționate la art. 7. Agenția de plăți poate delega îndeplinirea anumitor atribuții, cu excepția atribuției de efectuare a plăților.

(2) Autoritatea de management acreditează Agenția de plăți, care trebuie să dispună de o organizare administrativă și un sistem de control intern în măsură să ofere garanții suficiente că plățile sunt legale, corecte și justificate corespunzător. În acest scop, Agenția de plăți trebuie să îndeplinească condițiile minime de acreditare în ceea ce privește mediul intern, activitățile de control, informarea, comunicarea și monitorizarea.

(3) Agenția de plăți gestionează și asigură controlul operațiunilor legate de intervenția publică de care este responsabilă și poartă răspunderea generală în domeniul respectiv.

(4) În cazul în care Agenția de plăți acreditată nu îndeplinește unul sau mai multe dintre condițiile minime de acreditare menționate la alin. (2), autoritatea de management retrage acreditarea Agenției de plăți dacă aceasta nu realizează schimbările necesare într-un anumit termen, stabilit de autoritatea de management în funcție de gravitatea problemei.

Articolul 12. Organismul de certificare

(1) Organismul de certificare este o entitate de audit, publică sau privată, desemnată de către autoritatea de management pentru o perioadă de cel puțin trei ani. În cazul în care organismul de certificare este o entitate de audit privată, aceasta este selectată prin intermediul unei proceduri de achiziție.

(2) Organismul de certificare emite un aviz, elaborat în conformitate cu standardele de audit acceptate la nivel internațional, în care stabilește dacă:

- 1) conturile oferă o imagine fidelă și corectă;
- 2) sistemele de guvernare existente funcționează în mod corespunzător, cu precădere în ceea ce privește:
  - a) Agenția de plăți și autoritatea de management;
  - b) cerințele de bază;
  - c) sistemul de raportare instituit în scopul elaborării rapoartelor anuale privind performanța;
  - d) raportarea privind performanța referitoare la indicatorii de realizare și raportarea privind performanța referitoare la indicatorii de rezultat.

(3) Organismul de certificare trebuie să dispună de cunoștințele tehnice de specialitate necesare și să fie familiarizat cu politica agricolă, să fie independent din punct de vedere operațional în raport cu Agenția de plăți, precum și în raport cu autoritatea de management.

Articolul 13. Atribuțiile autorității de management

Autoritatea de management este responsabilă de gestionarea și punerea în aplicare a PSPA, în mod eficient, eficace și corect, prin:

- a) elaborarea proiectelor de acte normative și asigurarea instituirii cadrului normativ pentru punerea în aplicare a PSPA, a prevederilor prezentei legi, precum și prin asigurarea monitorizării și evaluării implementării acestora;
- b) instituirea și operaționalizarea unui sistem electronic de informații securizat, în care să fie înregistrate și să fie păstrate informațiile esențiale privind punerea în aplicare a PSPA, necesare pentru monitorizare și evaluare, în special privind progresele în îndeplinirea obiectivelor și atingerea indicatorilor;
- c) asigurarea condițiilor juridice, financiare și organizatorice pentru instituirea, administrarea, asigurarea mentenanței și dezvoltarea sistemului integrat de administrare și control, indicat la art. 36, care să includă Sistemul informațional „Moldova LEADER IT Soft” (MLIS) și alte sisteme informaționale necesare în procesul de implementare a PSPA;
- d) aprobarea metodologiei de determinare a prețurilor de referință și publicarea

acesteia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

e) aprobarea modalităților și procedurilor pentru efectuarea controalelor care stau la baza declarației de gestiune a Agenției de plăți, precum și a structurii și formei declarației în cauză;

f) aprobarea normelor privind respectarea și implementarea condiționalității prevăzute la art. 18;

g) prezentarea către Guvern a unui raport privind progresele înregistrate cu privire la punerea în aplicare a PSPA, până la data de 31 martie a anului ulterior celui de raportare, și asigurarea publicării raportului respectiv pe site-ul web oficial al autorității de management.

Articolul 14. Comitetul național de monitorizare

(1) Autoritatea de management instituie un comitet național de monitorizare a punerii în aplicare a PSPA (în continuare - *comitet de monitorizare*), a cărui componență trebuie să asigure următoarele: reprezentarea echilibrată a autorităților administrației publice relevante, inclusiv a autorităților competente în materie de mediu și de climă; reprezentarea sectorului agricol, inclusiv a partenerilor economici și sociali; reprezentarea organismelor relevante din cadrul societății civile și, după caz, a organismelor responsabile de promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a egalității de gen și a nondiscriminării.

(2) Comitetul de monitorizare își desfășoară activitatea în baza regulamentului de funcționare a acestuia, consultat cu părțile interesate și aprobat de către autoritatea de management.

(3) Activitatea desfășurată de către comitetul de monitorizare se bazează pe principii de voluntariat, nu este remunerată și este exercitată de către membrii acestuia în limita programului lor de muncă.

Capitolul IV

PRINCIPII GENERALE ȘI CONDIȚIONALITATE

Articolul 15. Abordarea strategică

Îndeplinirea obiectivelor generale și celor specifice prevăzute la art. 2 și 3 se realizează prin stabilirea unor intervenții în baza tipurilor de intervenții prevăzute în capitolul V, în conformitate cu evaluarea nevoilor și cu cerințele comune prevăzute de prezentul capitol.

Articolul 16. Principii generale

(1) Intervențiile din PSPA sunt stabilite în baza unor criterii obiective și nediscriminatorii, sunt compatibile cu buna funcționare a pieței interne și nu restrâng, împiedică sau denaturează concurența.

(2) Autoritatea de management instituie cadrul normativ care reglementează acordarea sprijinului financiar către fermieri și alți beneficiari și stabilește rata maximă a sprijinului în conformitate cu prevederile PSPA, cu principiile și cerințele prevăzute de prezenta lege.

Articolul 17. Respectarea acordurilor cu Organizația Mondială a Comerțului

Intervențiile în baza tipurilor de intervenții stabilite de prezenta lege se concep astfel încât să respecte criteriile prevăzute în anexa 2 la Acordul privind agricultura, ratificat prin Legea nr. 218/2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului.

Articolul 18. Condiționalitatea legată de plățile directe

(1) PSPA include un sistem de condiționalitate în temeiul căruia fermierii și alți beneficiari care beneficiază de plăți directe fac obiectul unei sancțiuni administrative dacă nu îndeplinesc cerințele legale în următoarele domenii:

- a) clima și mediul, inclusiv apa, solul și biodiversitatea ecosistemelor;
- b) sănătatea publică și sănătatea plantelor;
- c) bunăstarea animalelor;
- d) condițiile aplicabile de muncă și de încadrare în muncă.

(2) Toate suprafețele agricole, inclusiv suprafețele de teren care nu sunt utilizate în scopuri de producție, trebuie menținute în bune condiții agricole și de mediu (GAEC).

(3) Autoritatea de management stabilește indicatorii minimi pentru fermieri și alți beneficiari pentru fiecare standard de bune condiții agricole și de mediu ale terenurilor (GAEC) în conformitate cu principalul obiectiv al standardelor respective.

(4) La stabilirea standardelor minime se ține seama, după caz, de caracteristicile specifice ale suprafețelor respective, inclusiv de condițiile pedologice și climatice, de sistemele agricole existente, de practicile agricole, de dimensiunile și structurile exploatațiilor, de utilizarea terenurilor și de specificul regiunii.

Articolul 19. Serviciile de consiliere agricolă

(1) PSPA include un sistem de furnizare de servicii pentru consilierea fermierilor și a altor beneficiari ai sprijinului financiar în ceea ce privește gestionarea terenurilor și gestionarea exploatațiilor (în continuare – *servicii de consiliere agricolă*).

(2) Serviciile de consiliere agricolă vizează dimensiunea economică, cea de mediu și cea socială a fermierilor și altor beneficiari, ținându-se seama de practicile agricole existente, și furnizează informații tehnologice și științifice actualizate, obținute prin intermediul proiectelor de cercetare și de inovare, inclusiv în ceea ce privește furnizarea de bunuri publice.

(3) Prin intermediul serviciilor de consiliere agricolă se oferă asistență adecvată de-a lungul ciclului de dezvoltare a exploatațiilor, inclusiv pentru înființarea acestora și pentru conversia modelelor de producție în funcție de cererea consumatorilor, cu privire la practicile inovatoare, tehnicile agricole pentru asigurarea rezilienței la schimbările climatice, inclusiv agrosilvicultură și agroecologie, cu privire la sporirea bunăstării animalelor și, după caz, la sprijinul social și la standardele de siguranță pentru asigurarea cu produse agricole și produse alimentare.

(4) Serviciile de consiliere agricolă sunt integrate în cadrul serviciilor interconectate ale consilierilor agricoli, ale cercetătorilor, ale organizațiilor de fermieri și ale altor părți interesate relevante, care formează AKIS-ul.

(5) Consilierea agricolă este furnizată în mod imparțial, iar consilierii respectivi trebuie să dețină calificare adecvată, să fi beneficiat de formare corespunzătoare și să nu se afle în conflict de interese.

(6) Serviciile de consiliere agricolă sunt furnizate de consilieri agricoli care au absolvit un program de formare de bază și care sunt înscrși în Lista consilierilor agricoli din AKIS, aprobată de către autoritatea de management.

(7) Condițiile și procedurile pentru formarea consilierilor indicați la alin. (6), precum și cele de înscriere a acestora în Lista consilierilor agricoli din AKIS se aprobă de către autoritatea de management.

Capitolul V

TIPURILE DE INTERVENȚII

Articolul 20. Tipurile de intervenții sub formă

de plăți directe

(1) Tipurile de intervenții sub formă de plăți directe sunt cuplate.

(2) Intervențiile pentru plățile directe, plafoanele acestora și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar sunt stabilite în PSPA.

Articolul 21. Tipurile de intervenții sectoriale

(1) PSPA include intervenții sectoriale pentru:

a) sectorul fructelor și legumelor;

b) sectorul produselor apicole;

c) sectorul vitivinicol;

d) alte sectoare conform Listei produselor agricole și alimentare, aprobată de către Guvern.

(2) Plafoanele și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar pentru intervențiile sectoriale sunt stabilite în PSPA.

Articolul 22. Tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală

(1) Intervențiile stabilite în PSPA pentru dezvoltarea rurală constau în acordarea de plăți sau de sprijin financiar pentru următoarele tipuri de intervenții:

a) asumarea angajamentelor în materie de mediu și de climă și a altor angajamente în materie de gestionare;

b) efectuarea investițiilor, inclusiv a investițiilor în irigații;

c) efectuarea investițiilor în produse agricole și produse alimentare cu valoare adăugată;

d) instalarea tinerilor fermieri și a noilor fermieri;

e) înființarea și/sau dezvoltarea întreprinderilor în zonele rurale, susținerea micilor fermieri și a fermelor de familie;

f) dezvoltarea instrumentelor de gestionare a riscurilor;

g) cooperarea și implementarea Programului LEADER;

h) efectuarea schimburilor de cunoștințe și partajarea informațiilor.

(2) Plafoanele și condițiile specifice privind plățile și sprijinul financiar acordate pentru dezvoltarea rurală sunt stabilite în PSPA.

Articolul 23. Formele de sprijin în cadrul punerii în aplicare a PSPA

(1) Sprijinul financiar acordat în cadrul punerii în aplicare a PSPA poate lua următoarele forme:

a) rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de beneficiar;

b) costuri unitare;

c) sume forfetare;

d) finanțarea forfetară.

(2) Cuantumul sprijinului financiar aferent formelor de sprijin menționate la alin. (1) lit. b)-d) se stabilește în unul dintre următoarele moduri:

a) conform unei metode de calcul corecte, echitabile și verificabile, bazată pe:

- date statistice, alte informații obiective sau avize ale experților;

- date istorice verificate privind beneficiarii individuali; sau

- practicile uzuale ale beneficiarilor individuali de contabilizare a costurilor;

b) conform proiectelor de buget, stabilite de la caz la caz și convenite *ex ante* de organismul care selectează operațiunea.

Capitolul VI

DISPOZIȚII PRIVIND FINANȚAREA

Articolul 24. Alocări financiare indicative

(1) PSPA prevede alocări financiare indicative pentru fiecare intervenție și pentru fiecare an. Alocare financiară indicativă reprezintă nivelul preconizat al plăților, efectuate în temeiul PSPA, pentru o anumită intervenție în exercițiul financiar relevant.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1) din prezentul articol, pentru tipurile de intervenții în sectoarele menționate la art. 21 alin. (1) lit. a) și d), PSPA prevede alocarea financiară indicativă pentru fiecare sector și pentru fiecare an, reprezentând nivelul planificat al plăților efectuate pentru intervențiile din sectorul respectiv pentru întreg exercițiul financiar relevant.

(3) Alocările financiare indicative stabilite în conformitate cu alin. (1) și (2) nu împiedică utilizarea fondurilor prevăzute de alocările financiare indicative în cauză pentru alte intervenții, fără a modifica PSPA și în funcție de nivelul de prioritate a intervențiilor, cu redirectionarea alocărilor respective către intervențiile cu prioritate înaltă, sub rezerva îndeplinirii următoarelor condiții:

a) alocările financiare pentru intervențiile sub formă de plăți directe să fie utilizate pentru alte intervenții sub formă de plăți directe;

b) alocările financiare pentru intervențiile în domeniul dezvoltării rurale să fie utilizate pentru alte intervenții din domeniul respectiv;

c) alocările financiare pentru intervențiile sectoriale să fie direcționate pentru intervenții sectoriale în alte sectoare, conform art. 21.

Articolul 25. Cuantumul unitare planificate și realizările anuale planificate

(1) Guvernul stabilește unul sau mai multe quantumuri unitare planificate pentru fiecare intervenție inclusă în PSPA. Quantumul unitar planificat poate fi uniform sau mediu.

(2) Quantumul unitar planificat uniform reprezintă valoarea sumei preconizate a fi plătită pentru fiecare realizare conexă. Quantumul unitar planificat mediu reprezintă valoarea medie a diferitelor quantumuri unitare preconizate a fi plătite pentru realizările conexe.

(3) Pentru intervențiile care fac obiectul sistemului integrat de administrare și control sunt stabilite quantumuri unitare planificate uniforme, cu excepția cazului în care stabilirea quantumurilor unitare planificate uniforme nu este posibilă sau este inadecvată din cauza caracterului sau a sferei de aplicare a intervenției. În aceste cazuri sunt stabilite quantumuri planificate unitare medii.

(4) Pentru tipurile de intervenții sub formă de plăți directe pot fi stabilite quantumuri unitare planificate maxime și/sau minime, în cazul fiecărui quantum unitar planificat pentru fiecare intervenție.

(5) În cazul tipurilor de intervenții pentru dezvoltarea rurală, în situația în care se utilizează quantumuri unitare planificate medii, poate fi stabilit un quantum unitar mediu planificat maxim. Quantumul unitar mediu planificat maxim este valoarea maximă a sumei preconizate a fi plătită, în medie, pentru realizările conexe.

(6) Dacă pentru o intervenție sunt stabilite quantumuri unitare planificate diferite, prevederile alin. (4) și (5) se aplică pentru fiecare quantum unitar planificat relevant, aferent intervenției respective.

(7) Autoritatea de management stabilește realizările anuale planificate pentru fiecare intervenție, cuantificate pentru fiecare quantum unitar planificat uniform sau mediu. În cadrul unei intervenții, realizările anuale planificate pot fi furnizate la nivel agregat pentru

toate cuantumurile unitare planificate sau pe grup de cuantumuri unitare planificate.

Articolul 26. Achitarea plăților către beneficiari

(1) În lipsa unor dispoziții contrare, plățile legate de finanțarea prevăzută de prezenta lege sunt achitate integral către beneficiari.

(2) Agenția de plăți plătește prima rată, de până la 50%, în avans, în cadrul tipurilor de intervenții menționate la art. 22 alin. (1) lit. b)–e) și g).

(3) PSPA prevede condiții specifice pentru plățile în avans în vederea asigurării unei achitări coerente și nediscriminatorii a plăților respective.

Articolul 27. Măsuri privind informarea

(1) Furnizarea de informații are scopul de a contribui la explicarea, implementarea și îmbunătățirea politicii agricole și de a sensibiliza publicul larg în legătură cu conținutul și obiectivele acesteia, inclusiv în ceea ce privește interacțiunea cu clima, cu mediul și bunăstarea animalelor. Obiectivul urmărit prin furnizarea de informații este de a informa persoanele în legătură cu provocările cu care se confruntă agricultura și sectorul agroalimentar, de a informa fermierii și consumatorii, de a reda consumatorilor încrederea, în urma crizelor, prin campanii de informare, de a informa alte părți interesate care își desfășoară activitatea în zonele rurale și de a promova un model durabil de agricultură, precum și de a ajuta părțile interesate să îl înțeleagă.

(2) Pentru realizarea scopului indicat la alin. (1) sunt furnizate informații coerente, obiective, cuprinzătoare și bazate pe date exacte.

Articolul 28. Dispoziții speciale pentru FNDAMR

(1) Sumele recuperate ca urmare a constatării unor nereguli și a altor cazuri de nerespectare de către beneficiari a condițiilor intervențiilor se varsă la bugetul de stat.

(2) În cazul existenței unor datorii restante, Agenția de plăți deduce sumele datoriilor restante ale beneficiarului inclusiv din plățile viitoare către beneficiarul respectiv.

Articolul 29. Măsuri de urgență pentru soluționarea unor probleme specifice

În cazul unor circumstanțe excepționale, din motive imperioase de urgență, justificate corespunzător, precum și pentru soluționarea unor probleme specifice, asigurând, totodată, continuitatea punerii în aplicare a PSPA, Guvernul poate adopta hotărâri privind aplicarea unor măsuri de urgență.

Capitolul VII

PROCEDURA DE DEPUNERE ȘI EXAMINARE

A CERERII DE ACORDARE A

SPRIJINULUI FINANCIAR DIN FNDAMR

Articolul 30. Termenul de depunere și de examinare a cererii de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR

(1) Cererea de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR se depune în cadrul apelului lansat prin actul administrativ al autorității de management.

(2) Durata apelului indicat la alin. (1) este de cel mult 90 de zile, dar nu mai puțin de 30 de zile. În cazul nevalorificării mijloacelor financiare din FNDAMR distribuite pe intervenții, autoritatea de management poate lansa un nou apel.

(3) Actul administrativ al autorității de management prevăzut la alin. (1) se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu cel puțin 20 de zile înainte de începerea perioadei de depunere a cererilor de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR.

(4) Cerințele privind lansarea apelului indicat la alin. (1) sunt incluse în PSPA.

(5) Cererile de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR depuse în afara termenelor reglementate de prezentul articol se resping.

(6) Termenul în care o procedură administrativă inițiată cu privire la o cerere de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR trebuie finalizată este de 90 de zile.

(7) Termenul prevăzut la alin. (6) începe să curgă din ziua imediat următoare încheierii apelului pentru cererile complete de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR.

Articolul 31. Examinarea cererii de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR

(1) Cererea de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR se depune, în mod prioritar, în formă electronică, prin intermediul mijloacelor electronice, sau pe suport de hârtie:

a) de către fermier - la sediul subdiviziunii teritoriale a Agenției de plăți în a cărei rază teritorială se află exploatarea acestuia;

b) de către grupurile de acțiune locală - la sediul central al Agenției de plăți, în cazul Programului LEADER.

(2) La cererea solicitantului, în locul emiterii actului administrativ individual, Agenția de plăți încheie cu acesta un contract administrativ de acordare a sprijinului financiar.

(3) Cererea de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR este respinsă dacă:

a) persoana care a formulat cererea respectivă nu este subiect al prezentei legi;

b) fermierul sau alt beneficiar a atins rata maximă anuală a sprijinului financiar;

c) fermierul sau alt beneficiar nu îndeplinește condițiile de acordare a sprijinului financiar stabilite de către Guvern.

Capitolul VIII

SISTEMELE DE CONTROL ȘI DE SANCTIUNI

Secțiunea 1

Dispoziții generale

Articolul 32. Protecția intereselor financiare

(1) În scopul implementării politicii agricole, autoritățile administrației publice adoptă, aprobă sau emit acte normative și iau alte măsuri necesare pentru a asigura protecția eficace a intereselor financiare ale statului, inclusiv aplicarea efectivă a condițiilor de eligibilitate a cheltuielilor prevăzute la art. 7. Actele și măsurile în cauză se referă, în special, la:

a) controlul legalității și al regularității operațiunilor finanțate din FNDAMR, inclusiv la nivelul beneficiarilor. Controalele indicate sunt completate de controale la fața locului, care pot fi efectuate inclusiv la distanță cu ajutorul tehnologiilor corespunzătoare;

b) asigurarea unui mecanism de prevenire eficientă a fraudelor, în special în domeniile cu un nivel de risc sporit, care să aibă un efect de descurajare, ținându-se cont de costuri și beneficii, precum și de caracterul proporțional al măsurilor;

c) prevenirea și depistarea fraudelor, precum și remedierea neregulilor;

d) aplicarea unor sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare, precum și inițierea unor proceduri judiciare în acest scop, după caz;

e) recuperarea plăților necuvenite și inițierea unor proceduri judiciare în acest scop, după caz, inclusiv aferent neregulilor.

(2) Guvernul instituie sisteme de gestionare și de control eficiente pentru a asigura respectarea prevederilor prezentei legi.

(3) Beneficiarii suportului financiar din FNDAMR sunt obligați să furnizeze informațiile necesare pentru identificarea lor, inclusiv pentru identificarea grupului din care

fac parte, după caz.

(4) Sancțiunile aplicate în conformitate cu alin. (1) lit. d) trebuie să fie proporționale și adaptate în funcție de gravitatea, amploarea, persistența sau repetarea neconformității constatate.

(5) Reglementările stabilite garantează, în special, că nu sunt impuse sancțiuni în situația în care:

a) neconformitatea este determinată de circumstanțe care justifică neexecutarea sau de circumstanțele excepționale, potrivit art. 5;

b) neconformitatea este cauzată de o eroare a autorității competente sau a unei alte autorități, iar eroarea nu ar fi putut fi depistată în mod rezonabil de persoana vizată de sancțiunea administrativă;

c) persoana vizată poate demonstra, într-un mod considerat satisfăcător de către autoritatea competentă, că nu poartă răspundere pentru nerespectarea obligațiilor menționate la alin. (1) sau în cazul în care autoritatea competentă stabilește, în alt mod, că persoana vizată nu poartă răspundere în acest sens.

(6) În cazul în care nerespectarea condițiilor de acordare a ajutorului este determinată de circumstanțe care justifică neexecutarea sau de circumstanțe excepționale, stabilite în conformitate cu art. 5, beneficiarul își păstrează dreptul de a beneficia de ajutor.

(7) Sistemele de gestionare și de control trebuie să asigure posibilitatea ca informațiile din cererile de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR și de plată să fie corectate după depunerea cererilor respective, fără ca acest lucru să afecteze dreptul de a beneficia de ajutor, cu condiția ca erorile sau omisiunile care trebuie corectate să fi fost admise fără rea-credință, astfel cum este recunoscut de către autoritatea competentă, iar corectarea erorilor sau omisiunilor să fie efectuată fie înainte ca solicitantul să fi fost informat că a fost selectat pentru un control la fața locului, fie înainte ca autoritatea competentă să fi luat o decizie cu privire la cererea respectivă.

(8) Petițiile referitoare la gestionarea FNDAMR se examinează în conformitate cu Codul administrativ.

Articolul 33. Dispoziții referitoare la efectuarea controalelor

(1) Sistemele de gestionare și de control includ efectuarea unor controale sistematice care vizează inclusiv domeniile în care riscul de eroare este cel mai înalt.

(2) Controalele indicate la alin. (1) sunt efectuate la nivelul necesar pentru a asigura o gestionare eficientă a riscurilor la adresa intereselor financiare ale statului. Agenția de plăți selectează eșantionul de control din întreaga populație de solicitanți, incluzând, după caz, o parte aleatorie și o parte selectată pe baza analizei riscurilor.

(3) Guvernul aprobă reglementările necesare pentru aplicarea uniformă a prevederilor prezentului articol, în special:

a) în ceea ce privește sectorul vitivinicol, reglementări privind măsurarea suprafețelor, controalele, precum și reglementări privind procedurile financiare specifice pentru eficientizarea controalelor;

b) testele și metodele care trebuie să fie aplicate în vederea stabilirii eligibilității produselor pentru intervenție publică și depozitare privată, precum și reglementările privind utilizarea procedurilor de achiziții atât pentru intervenția publică, cât și pentru depozitarea privată.

Articolul 34. Clauza de eludare

Nu se acordă niciun avantaj persoanelor fizice sau juridice în privința cărora s-a

stabilit că au fost create, în mod artificial, condițiile necesare în vederea obținerii anumitor avantaje, contrar obiectivelor actelor normative relevante.

Articolul 35. Compatibilitatea procedurilor aplicate intervențiilor în sectorul vitivinicol

Procedurile administrative și cele de control aplicate intervențiilor în sectorul vitivinicol trebuie să fie compatibile cu sistemul integrat de administrare și control stabilit la art. 36 în ceea ce privește:

- a) sistemele de identificare a parcelelor agricole;
- b) controalele.

Secțiunea a 2-a

Sistemul integrat de administrare și control

Articolul 36. Domeniul de aplicare

(1) Pentru aplicarea prevederilor prezentei legi, Guvernul instituie un sistem integrat de administrare și control (în continuare - *sistem integrat*).

(2) Sistemul integrat se aplică intervențiilor bazate pe suprafață și celor bazate pe animale.

(3) În măsura în care este necesar, sistemul integrat este utilizat, de asemenea, pentru gestionarea și controlul respectării condiționalității, precum și pentru intervențiile din sectorul vitivinicol.

Articolul 37. Elementele sistemului integrat

(1) Sistemul integrat conține următoarele elemente:

- a) un sistem de înregistrare a fermierilor;
- b) un sistem de identificare a parcelelor agricole;
- c) un sistem de depunere a cererilor cu informații geospațiale și, după caz, un sistem de depunere a cererilor de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR pentru animale;
- d) un sistem de monitorizare a suprafețelor;
- e) un sistem de identificare a beneficiarilor intervențiilor bazate pe tipurile de intervenții sub formă de plăți directe și pentru dezvoltare rurală;
- f) un sistem de control și de sancțiuni;
- g) după caz, un sistem de identificare și de înregistrare a drepturilor de plată;
- h) un sistem de identificare și de înregistrare a animalelor.

(2) Sistemul integrat include subsistemul informațional „Moldova LEADER IT Soft” (MLIS) și alte subsisteme informaționale necesare pentru punerea în aplicare a PSPA.

(3) Sistemul integrat furnizează informații relevante pentru elaborarea rapoartelor cu privire la indicatorii stabiliți în PSPA.

(4) Sistemul integrat funcționează cu ajutorul bazelor de date electronice și al sistemelor de informații geografice și permite schimbul de date și integrarea datelor între bazele de date electronice și sistemele de informații geografice.

Articolul 38. Păstrarea și partajarea datelor

(1) Toate datele și toată documentația privind progresele în atingerea indicatorilor stabiliți în PSPA, raportate și monitorizate în conformitate cu art. 54, sunt înregistrate și păstrate.

(2) Seturile de date colectate prin intermediul sistemului integrat care sunt relevante în sensul Legii nr. 254/2016 cu privire la infrastructura națională de date spațiale sau pentru monitorizarea politicilor sunt partajate, în mod gratuit, între autoritățile administrației publice și sunt puse la dispoziția publicului larg.

(3) Seturile de date colectate prin intermediul sistemului integrat care sunt relevante

pentru elaborarea de statistici sunt partajate, în mod gratuit, Biroului Național de Statistică pentru elaborarea de statistici.

(4) Accesul publicului la seturile de date menționate la alin. (2) și (3) se limitează în cazul în care accesul respectiv ar afecta, în mod negativ, confidențialitatea datelor cu caracter personal.

(5) Beneficiarii au acces la toate datele relevante care îi vizează, referitoare la terenurile pe care le utilizează sau intenționează să le utilizeze, pentru a le permite acestora să depună cereri întocmite în mod corect.

Secțiunea a 3-a **Verificarea tranzacțiilor**

Articolul 39. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta secțiune stabilește norme speciale privind verificarea documentelor comerciale ale entităților care primesc sau efectuează plăți legate, direct sau indirect, de finanțările din FNDAMR sau a documentelor comerciale ale reprezentanților entităților respective (în continuare - *întreprinderi*) pentru a se stabili dacă tranzacțiile aferente finanțărilor din FNDAMR au fost efectuate într-adevăr și dacă acestea au fost efectuate în mod corect.

(2) Prevederile prezentei secțiuni nu se aplică intervențiilor bazate pe tipurile de intervenții în anumite sectoare indicate la art. 21.

(3) Autoritatea de management poate aproba o listă a intervențiilor care, din cauza modului în care au fost concepute și a cerințelor de control, nu sunt corespunzătoare pentru efectuarea controalelor *ex post* suplimentare sub forma verificării documentelor comerciale și, în acest sens, nu fac obiectul verificării respective desfășurate în temeiul prezentei secțiuni.

Articolul 40. Organizarea verificării tranzacțiilor

(1) Documentele comerciale ale întreprinderilor sunt verificate în mod sistematic, ținându-se cont de caracterul tranzacțiilor supuse verificării. Selectarea întreprinderilor în scopul verificării trebuie să garanteze, la cel mai înalt nivel, eficacitatea măsurilor de prevenire și depistare a neregulilor. Selectarea în cauză ia în considerare inclusiv importanța financiară a întreprinderilor în cadrul sistemului respectiv și alți factori de risc.

(2) În cazurile corespunzătoare, verificarea prevăzută la alin. (1) este extinsă asupra persoanelor fizice și juridice cu care sunt asociate întreprinderile, precum și asupra altor persoane fizice sau juridice relevante pentru realizarea controalelor încrucișate prevăzute la art. 41.

(3) Subdiviziunile Agenției de plăți responsabile de aplicarea prevederilor prezentei secțiuni sunt organizate astfel încât să fie independente în raport cu subdiviziunile responsabile de plăți și de controalele desfășurate înaintea efectuării plăților.

(4) Întreprinderile a căror sumă a încasărilor sau a plăților a fost mai mică de 500 de mii de lei sunt supuse verificării în conformitate cu prevederile prezentei secțiuni numai din motive specifice care trebuie indicate în planurile de control anuale menționate la art. 42 alin. (1).

Articolul 41. Controalele încrucișate

(1) Exactitatea datelor primare supuse verificării se stabilește prin efectuarea mai multor controale încrucișate care includ, după caz, verificarea documentelor comerciale ale unor terți, care, în funcție de nivelul de risc prezentat, cuprinde:

a) compararea documentelor cu documentele comerciale ale furnizorilor, ale clienților, ale transportatorilor și ale altor terți;

- b) după caz, efectuarea controlului fizic al cantității și naturii stocurilor;
- c) compararea datelor cu înregistrările fluxurilor financiare care precedă sau urmează tranzacțiile efectuate aferent finanțărilor din FNDAMR;
- d) efectuarea controalelor în ceea ce privește evidența contabilă sau înregistrările operațiunilor financiare, care reflectă, la data verificării, acuratețea documentelor pe care le deține Agenția de plăți ca dovadă a plății ajutorului către beneficiar.

(2) În cazurile în care întreprinderile sunt obligate să țină o contabilitate specifică a stocurilor, verificarea contabilității respective include, în cazurile corespunzătoare, confruntarea acestora cu documentele comerciale și, după caz, cu cantitățile aflate efectiv în stoc.

(3) Pentru selectarea tranzacțiilor care urmează a fi verificate se ține cont de nivelul de risc prezentat.

(4) Persoanele responsabile din cadrul întreprinderii sau un terț se asigură că toate documentele comerciale și informațiile suplimentare sunt furnizate funcționarilor responsabili de verificare sau persoanelor autorizate să efectueze verificarea în numele acestora conform prezentului articol. Datele stocate în formă electronică sunt furnizate pe un suport de date corespunzător.

(5) Funcționarii responsabili de verificare sau persoanele autorizate să efectueze verificarea în numele acestora, indicate la alin. (4), pot solicita extrase sau copii de pe documentele menționate la alin. (1).

Articolul 42. Planificarea controalelor și prezentarea rapoartelor

(1) Agenția de plăți elaborează planuri de control în vederea efectuării verificărilor în temeiul art. 40 pentru următoarea perioadă de verificare.

(2) În fiecare an, Agenția de plăți transmite autorității de management spre aprobare:

a) planul de control menționat la alin. (1), specificând numărul de întreprinderi care urmează să fie supuse verificărilor și divizarea acestora pe sectoare, în funcție de cuantumurile aferente;

b) un raport detaliat privind aplicarea prevederilor prezentei secțiuni în perioada de verificare precedentă.

Articolul 43. Competențe de reglementare legate de verificarea tranzacțiilor

Autoritatea de management stabilește reglementări privind:

a) desfășurarea verificărilor menționate la art. 40 în ceea ce privește selectarea întreprinderilor, proporția și calendarul verificărilor;

b) conținutul rapoartelor menționate la art. 42 alin. (2) lit. b) și orice alte notificări necesare conform prezentei secțiuni.

Secțiunea a 4-a

Sistemul de control și sancțiunile administrative aferente condiționalității

Articolul 44. Sistemul de control aferent condiționalității

(1) Autoritatea de management instituie un sistem de control pentru a verifica dacă beneficiarii plăților directe respectă condiționalitatea prevăzută la art. 18.

(2) Agenția de plăți:

1) efectuează controale la fața locului pentru a verifica respectarea de către beneficiari a condiționalității prevăzute la art. 18;

2) decide, în funcție de cerințe, standarde, actele juridice sau domeniul

condiționalității corespunzătoare, să efectueze controale, inclusiv controale administrative, desfășurate în cadrul sistemelor de control aplicabile cerințelor și/sau standardelor respective, actelor normative sau domeniului condiționalității, cu condiția ca eficiența acestor controale să fie cel puțin egală cu cea a controalelor la fața locului menționate la pct. 1);

3) utilizează, după caz, teledetecția ori sistemul de monitorizare a suprafețelor sau orice alte tehnologii relevante care o ajută în efectuarea controalelor la fața locului menționate la pct. 1);

4) stabilește eșantionul de control pentru desfășurarea controalelor la fața locului menționate la pct. 1) care urmează să fie efectuate în fiecare an, pe baza unei analize a riscurilor care:

a) ia în considerare și aplică factori de ponderare pentru structura exploatației, riscul inerent de neconformitate și, după caz, participarea beneficiarilor la serviciile de consiliere agricolă;

b) include o componentă aleatorie; și

c) asigură că eșantionul de control acoperă cel puțin 1% din numărul beneficiarilor indicați la alin. (1).

(3) În ceea ce privește obligațiile în materie de condiționalitate în legătură cu respectarea normelor privind interzicerea utilizării anumitor substanțe cu efect hormonal sau tireostatic și a substanțelor β -agoniste în creșterea animalelor, se consideră că, prin aplicarea unui nivel de eșantionare specific planurilor de monitorizare, se îndeplinește cerința privind proporția minimă prevăzută la alin. (2) pct. 4).

Articolul 45. Sistemul de sancțiuni administrative aferește condiționalității

(1) Autoritatea de management instituie un sistem care să prevadă aplicarea anumitor sancțiuni administrative beneficiarilor menționați la art. 44 alin. (1) care nu respectă, pe toată durata anului calendaristic în cauză, condiționalitatea prevăzută la art. 18.

(2) Sancțiunile administrative menționate la alin. (1) se aplică doar dacă neconformitatea este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni imputabile direct beneficiarului respectiv și dacă este îndeplinită cel puțin una dintre condițiile de mai jos:

a) neconformitatea este legată de activitatea agricolă a beneficiarului;

b) neconformitatea vizează exploatația sau alte suprafețe gestionate de beneficiar.

(3) În sistemul de sancțiuni administrative menționate la alin. (1), autoritatea de management stabilește norme privind aplicarea de sancțiuni administrative în cazurile în care terenul agricol, exploatația sau părți ale acestora sunt transferate în cursul anului calendaristic sau al anilor în cauză. Normele respective se bazează pe atribuirea corectă și echitabilă a răspunderii pentru neconformitate între cedenți și cesionari.

(4) Agenția de plăți nu aplică sancțiuni administrative:

a) per beneficiar și per an calendaristic, în cazul în care cuantumul sancțiunii este mai mic sau egal cu 2000 de lei. Totodată, beneficiarul este informat cu privire la constatarea neconformității și la obligația de a lua măsuri de remediere;

b) dacă neconformitatea este determinată de o circumstanță care justifică neexecutarea;

c) dacă neconformitatea este determinată de un act administrativ individual al unei autorități publice.

(5) Aplicarea unei sancțiuni administrative nu poate afecta legalitatea și regularitatea

cheltuielilor cărora li se aplică.

Articolul 46. Aplicarea și determinarea sancțiunilor administrative

(1) Sancțiunile administrative menționate la art. 45 se aplică prin reducerea plăților respective sau excluderea întregului quantum al plăților menționate la art. 44 alin. (1), care au fost acordate sau care urmează a fi acordate beneficiarului în cauză în legătură cu cererile de acordare a sprijinului financiar pe care beneficiarul respectiv le-a transmis sau urmează să le transmită în cursul anului calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(2) Reducerile sau excluderile indicate la alin. (1) se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea. În cazul în care nu este posibil să se stabilească anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea, reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(3) Pentru calcularea reducerilor și a excluderilor indicate la alin. (1) se ține cont de gravitatea, amploarea, persistența sau repetarea neconformității, precum și de caracterul deliberat al neconformității constatate. Sancțiunile administrative aplicate trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare.

(4) Sancțiunile administrative se bazează pe controalele efectuate în conformitate cu art. 44 alin. (2).

(5) Reducerea indicată la alin. (1) este de 3% din quantumul total al plăților menționate la alin. (1).

(6) În cazul în care neconformitatea nu are consecințe sau are doar consecințe nesemnificative asupra îndeplinirii obiectivului vizat de standardul sau de cerința în cauză, nu se aplică nicio sancțiune administrativă.

(7) Autoritatea de management instituie un mecanism de avertizare pentru a se asigura că beneficiarii sunt informați cu privire la neconformitățile constatate și la eventualele măsuri de remediere care trebuie luate. Mecanismul respectiv include, de asemenea, serviciile specifice de consiliere agricolă, participarea la acestea putând deveni obligatorie pentru beneficiarii în cauză.

(8) În cazul în care utilizează sistemul de monitorizare a suprafetelor menționat la art. 37 alin. (1) lit. d) pentru a depista neconformitățile, Agenția de plăți poate decide să aplice o reducere procentuală mai mică decât cea prevăzută la alin. (5).

(9) În cazul în care neconformitatea are consecințe grave asupra îndeplinirii obiectivului vizat de standardul sau de cerința respectivă ori constituie un risc direct pentru sănătatea publică ori pentru sănătatea animalelor, se aplică o reducere procentuală mai mare decât cea prevăzută la alin. (5).

(10) În cazul în care neconformitatea persistă sau se repetă cel puțin o dată pe parcursul a trei ani calendaristici consecutivi, reducerea este de 10% din quantumul total al plăților menționate la alin. (1). Repetările ulterioare ale aceleiași neconformități, fără un motiv justificat din partea beneficiarului, sunt considerate neconformități cu caracter deliberat.

(11) În cazul neconformităților cu caracter deliberat, reducerea este de cel puțin 15% din quantumul total al plăților menționate la alin. (1).

Articolul 47. Reținerea unor sume rezultate din sancțiunile administrative

Agenția de plăți poate reține 25% din sumele rezultate din reducerile și excluderile menționate la art. 46.

Secțiunea a 5-a

Sistemul de control aferent condiționalității sociale și sancțiunile administrative

Articolul 48. Sistemul de control aferent condiționalității sociale

(1) Autoritatea de management instituie un sistem de control aferent condiționalității sociale care să prevadă aplicarea de sancțiuni administrative fermierilor și altor beneficiari care beneficiază de plăți directe și de plăți conform art. 22 alin. (1) lit. a).

(2) În scopul indicat la alin. (1) se utilizează sistemele aplicabile pentru controlul și asigurarea respectării prevederilor legislației sociale și în materie de ocupare a forței de muncă, precum și standardele de muncă aplicabile pentru a garanta că fermierii și alți beneficiari respectă obligațiile prevăzute de legislația menționată și standardele de muncă.

Articolul 49. Sancțiunile administrative pentru nerespectarea condiționalității sociale

(1) În cadrul sistemului menționat la art. 48 alin. (1), Agenția de plăți este notificată cel puțin o dată pe an cu privire la cazurile de nerespectare a condiționalității sociale, în situația în care autoritățile responsabile de asigurarea respectării legislației sociale și în materie de ocupare a forței de muncă și a standardelor de muncă aplicabile au luat decizii executorii în acest sens. Notificarea respectivă include o evaluare și o clasificare a gravității, amplitudinii, persistenței sau repetării neconformității, precum și a caracterului deliberat al neconformității în cauză.

(2) Agenția de plăți este notificată numai dacă neconformitatea este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni imputabile direct beneficiarului respectiv și dacă este îndeplinită cel puțin una dintre condițiile de mai jos:

- a) neconformitatea este legată de activitatea agricolă a beneficiarului;
- b) neconformitatea vizează exploatarea sau alte suprafețe gestionate de beneficiar.

(3) Agenția de plăți nu aplică sancțiuni administrative:

a) per beneficiar și per an calendaristic, în cazul în care cuantumul sancțiunii este mai mic sau egal cu 2000 de lei. Totodată, beneficiarul este informat cu privire la constatarea neconformității și la obligația de a lua măsuri de remediere;

b) dacă neconformitatea este determinată de o circumstanță care justifică neexecutarea;

c) dacă neconformitatea este determinată de un act administrativ individual al unei autorități publice.

(4) Aplicarea unei sancțiuni administrative conform prezentului articol nu aduce atingere legalității și regularității cheltuielilor cărora li se aplică.

Articolul 50. Aplicarea și calcularea sancțiunilor administrative

(1) Sancțiunile administrative se aplică prin reducerea plăților sau excluderea întregului quantum al plăților menționate la art. 44 alin. (1), care au fost acordate sau urmează a fi acordate beneficiarului în cauză în legătură cu cererile de acordare a sprijinului financiar pe care beneficiarul respectiv le-a transmis sau urmează să le transmită în cursul anului calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(2) Reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea. În cazul în

care nu este posibil să se stabilească anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea, reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(3) Pentru calcularea reducerilor și a excluderilor respective se ține cont de gravitatea, amploarea, persistența sau repetarea neconformității, precum și de caracterul deliberat al neconformității constatate, în concordanță cu evaluarea efectuată de autoritățile responsabile de asigurarea respectării legislației sociale și în materie de ocupare a forței de muncă și a standardelor de muncă aplicabile. Sancțiunile administrative aplicate trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare.

(4) Prevederile relevante de la art. 46 alin. (5), (6) și (10) se aplică corespunzător cu aplicarea și calcularea sancțiunilor administrative.

Capitolul IX

PROGRAMUL STRATEGIC AL POLITICII AGRICOLE

Articolul 51. Programul strategic al politicii agricole

(1) În scopul îndeplinirii obiectivelor generale ale politicii agricole, autoritatea de management elaborează PSPA pentru a pune în aplicare sprijinul financiar acordat din FNDAMR.

(2) Pentru îndeplinirea obiectivelor generale ale politicii agricole, în baza analizei SWOT și a evaluării nevoilor, se stabilesc strategia de intervenție pentru obiectivele specifice ale PSPA, precum și indicatorii de realizare, de rezultat și de impact.

(3) În vederea atingerii indicatorilor menționați la alin. (2), intervențiile se bazează pe tipurile de intervenții prevăzute de capitolul V.

Articolul 52. Cerințe de procedură la elaborarea PSPA

(1) PSPA este elaborat în baza unor proceduri transparente, în conformitate cu prezenta lege.

(2) Autoritatea de management se asigură că:

a) autoritățile administrației publice relevante de nivel central și local sunt implicate în consultarea și definitivarea PSPA;

b) autoritățile competente în materie de mediu și de climă sunt implicate efectiv în elaborarea prevederilor PSPA legate de mediu și de climă.

(3) Autoritatea de management instituie un parteneriat împreună cu autoritățile administrației publice centrale și locale relevante. Parteneriatul în cauză trebuie să vizeze cel puțin următorii parteneri:

a) autoritățile relevante ale administrației publice locale, precum și alte autorități ale administrației publice, inclusiv autoritățile competente în materie de mediu și de climă;

b) reprezentanți ai sectorului agricol și alți operatori economici și sociali;

c) organismele relevante din cadrul societății civile și, după caz, organismele responsabile de promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a egalității de gen și a nondiscriminării.

(4) Autoritatea de management implică efectiv partenerii indicați la alin. (3) în procesul de elaborare a PSPA și se consultă cu părțile interesate relevante, inclusiv în ceea ce privește standardele minime în legătură cu bunele condiții agricole și de mediu, după caz.

(5) Organizarea și punerea în aplicare a parteneriatului indicat la alin. (3) se efectuează în conformitate cu principiile transparenței procesului decizional.

Articolul 53. Conținutul PSPA

PSPA conține, în special, compartimente privind:

- a) rezumatul analizei SWOT;
- b) evaluarea nevoilor;
- c) strategia de intervenție;
- d) plățile directe, intervențiile sectoriale și intervențiile pentru dezvoltarea rurală;
- e) definițiile și cerințele minime;
- f) țintele și planul financiar;
- g) monitorizarea, raportarea, evaluarea și asigurarea transparenței;
- h) sistemul de guvernanță și de coordonare.

Capitolul X

MONITORIZAREA, RAPORTAREA, EVALUAREA ȘI ASIGURAREA TRANSPARENȚEI PSPA

Articolul 54. Instituirea cadrului de performanță

(1) Autoritatea de management instituie un cadru de performanță care să permită monitorizarea, raportarea și evaluarea performanței PSPA pe durata punerii în aplicare a acestuia.

(2) Cadrul de performanță include:

a) definirea unui set de indicatori comuni de realizare, de rezultat, de impact și de context, care să fie utilizați ca bază pentru monitorizare, raportare anuală privind performanța și pentru evaluare;

b) definirea unor indicatori anuali și a unor obiective de etapă anuale, stabilite în raport cu obiectivul specific corespunzător, utilizând indicatorii de rezultat relevanți;

c) colectarea, stocarea și transmiterea informațiilor;

d) raportarea anuală privind performanța, desfășurarea activităților de monitorizare și de evaluare;

e) efectuarea evaluării *ex ante*, celei intermediare și celei *ex post* ale PSPA, precum și a tuturor celorlalte activități de evaluare legate de PSPA.

Articolul 55. Furnizarea informațiilor

(1) Beneficiarii sprijinului financiar acordat prin intermediul intervențiilor în cadrul punerii în aplicare a PSPA, precum și grupurile de acțiune locală furnizează autorității de management și Agenției de plăți toate informațiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea PSPA.

(2) Autoritatea de management asigură că sunt stabilite surse de date cuprinzătoare, disponibile fără întârzieri și fiabile, pentru a permite monitorizarea și evaluarea eficace a progreselor înregistrate în vederea îndeplinirii obiectivelor politicii agricole, folosind indicatori de realizare, de rezultat și de impact.

Articolul 56. Monitorizarea PSPA

Autoritatea de management și comitetul de monitorizare, în baza indicatorilor de rezultat, monitorizează punerea în aplicare a PSPA, precum și progresele înregistrate în vederea atingerii indicatorilor programului respectiv.

Articolul 57. Competențe de reglementare privind cadrul de performanță

Autoritatea de management stabilește conținutul cadrului de performanță, care include indicatorii necesari pentru monitorizarea și evaluarea adecvată a politicii agricole, metodele de calcul al indicatorilor, precum și reglementările necesare pentru a asigura acuratețea și fiabilitatea datelor colectate.

Articolul 58. Rapoartele anuale privind performanța PSPA

(1) Autoritatea de management prezintă Guvernului anual, până la data de 31 martie a anului ulterior celui de raportare, un raport privind performanța implementării PSPA.

(2) Ultimul raport anual privind performanța PSPA trebuie să includă și un rezumat al evaluărilor realizate în perioada de punere în aplicare a PSPA.

(3) Rapoartele anuale privind performanța PSPA prezintă informații calitative și cantitative esențiale privind implementarea programului în cauză, făcându-se trimitere la date financiare și la indicatori de realizare și de rezultat, inclusiv la nivel local, după caz.

(4) Rapoartele anuale privind performanța PSPA, precum și rezumatele conținutului rapoartelor respective destinate publicului larg sunt puse la dispoziția acestuia.

Articolul 59. Reuniuni anuale de evaluare

(1) În fiecare an, autoritatea de management organizează și desfășoară o reuniune pentru evaluarea raportului anual privind performanța PSPA.

(2) Reuniunea de evaluare indicată la alin. (1) vizează examinarea performanței PSPA, inclusiv a progreselor înregistrate în vederea atingerii indicatorilor stabiliți, și a informațiilor disponibile privind impacturile relevante ale PSPA, precum și a eventualelor probleme care afectează performanța și a măsurilor care puteau sau pot fi luate pentru a le soluționa.

Articolul 60. Evaluarea PSPA în perioada de punere în aplicare și evaluarea *ex post* a PSPA

(1) Pentru a îmbunătăți calitatea elaborării și punerii în aplicare a PSPA, autoritatea de management efectuează evaluări ale PSPA, în perioada de punere în aplicare a acestuia, și evaluarea *ex post* a PSPA. Autoritatea de management evaluează anual, până la data de 25 februarie a anului ulterior celui de raportare, eficacitatea, eficiența, relevanța, coerența, valoarea adăugată și impacturile PSPA în ceea ce privește contribuția acestuia la îndeplinirea obiectivelor generale și celor specifice ale politicii agricole. Impactul general al PSPA este evaluat doar în cadrul evaluării *ex post*, care se efectuează după finalizarea perioadei de punere în aplicare a PSPA.

(2) Efectuarea evaluării *ex post* a PSPA se încredințează unor experți independenți din punct de vedere funcțional.

(3) Autoritatea de management asigură instituirea unor proceduri pentru generarea și colectarea datelor necesare pentru efectuarea evaluărilor prevăzute de prezentul articol.

(4) În sensul alin. (1), autoritatea de management întocmește un plan de evaluare care să furnizeze indicii privind activitățile de evaluare care urmează să fie desfășurate în perioada de punere în aplicare a PSPA.

(5) Anual, până la data de 25 decembrie, autoritatea de management prezintă planul de evaluare a PSPA, prevăzut la alin. (4), comitetului de monitorizare.

(6) Autoritatea de management este responsabilă de efectuarea și finalizarea unei evaluări *ex post* ample a PSPA.

(7) La jumătatea perioadei de punere în aplicare a PSPA este efectuată evaluarea intermediară a realizărilor și rezultatelor implementării PSPA.

(8) Toate evaluările prevăzute de prezentul articol sunt puse la dispoziția publicului larg.

Articolul 61. Publicarea informațiilor referitoare la beneficiari

(1) Agenția de plăți asigură publicarea anuală a listei beneficiarilor FNDAMR, inclusiv, după caz, a informațiilor referitoare la grupurile în care participă beneficiarii, în conformitate cu art. 32 alin. (3).

(2) Conținutul informațiilor publicate despre beneficiarii menționați la alin. (1) se stabilește de către autoritatea de management.

(3) Informațiile despre beneficiari, precum și lista beneficiarilor care au comis/admis nereguli se publică pe site-ul web oficial al Agenției de plăți. Informațiile respective trebuie să fie disponibile accesării pentru un termen de doi ani de la data publicării acestora.

Articolul 62. Informarea beneficiarilor cu privire la publicarea unor date referitoare la aceștia

(1) Agenția de plăți informează beneficiarii cu privire la publicarea datelor referitoare la aceștia în conformitate cu art. 61 și cu privire la faptul că astfel de date pot fi prelucrate de către organismele de audit în vederea protejării intereselor financiare ale statului.

(2) În conformitate cu legislația privind protecția datelor cu caracter personal, în cazul datelor cu caracter personal, Agenția de plăți informează beneficiarii cu privire la drepturile pe care le dețin conform legii și cu privire la procedurile aplicabile pentru exercitarea drepturilor în cauză.

Articolul 63. Prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal

(1) Fără a se aduce atingere art. 61 și 62, autoritatea de management și Agenția de plăți colectează date cu caracter personal în scopul îndeplinirii obligațiilor de gestionare, de control, de audit și monitorizare și de evaluare care le revin în temeiul prezentei legi, precum și în scop de evidență statistică, și nu pot prelucra datele în cauză într-un mod incompatibil cu scopurile respective.

(2) În cazul în care datele cu caracter personal sunt prelucrate în scop de monitorizare și de evaluare, în temeiul prezentei legi, precum și în scop de evidență statistică, datele respective sunt anonimizate.

(3) Datele cu caracter personal se prelucrează în conformitate cu legislația privind protecția datelor cu caracter personal. În special, datele în cauză nu pot fi stocate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate pe o perioadă mai mare decât cea necesară pentru atingerea scopurilor pentru care au fost colectate sau pentru care sunt prelucrate datele respective, ținându-se seama de perioadele minime de păstrare prevăzute de legislație.

(4) Agenția de plăți informează persoanele vizate cu privire la prelucrarea datelor lor cu caracter personal de către organismele naționale, în conformitate cu alin. (1), și cu privire la drepturile pe care le dețin, în acest sens, privind protecția datelor lor cu caracter personal.

Articolul 64. Dispoziții aplicabile întreprinderilor

În cazul în care sprijinul financiar prevăzut de capitolul V se acordă pentru forme de cooperare între întreprinderi, acesta poate fi acordat numai în cazul formelor de cooperare care respectă prevederile Legii concurenței nr. 183/2012.

Articolul 65. Ajutoare de stat

Acordarea, notificarea, asigurarea evidenței, raportarea și monitorizarea măsurilor de sprijin pentru producerea și comercializarea produselor agricole, cu excepția celor prevăzute de anexa nr. 1 la Acordul privind agricultura, ratificat prin Legea nr. 218/2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului, se efectuează în conformitate cu Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat și cu actele normative ale autorității naționale de concurență.

Capitolul XI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 66. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2026, cu excepția prevederilor art. 10, ale art. 11 alin. (2) și (4) și ale art. 12, care intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2028, precum și a prevederilor art. 18, ale secțiunii a 2-a, a 4-a și a 5-a din capitolul VIII, care intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2030.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va modifica actele sale normative în conformitate cu aceasta și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a prezentei legi.

Articolul 67. Dispoziții tranzitorii

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 12, 15, art. 16 lit. a) și lit. c)-e), art. 19 și 21, art. 25 alin. (4) și art. 31 din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 134-137, art. 209), cu modificările ulterioare, iar art. 17, 18 și 20 din legea indicată se abrogă la data de 1 ianuarie 2027.

(2) Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 134-137, art. 209), cu modificările ulterioare, se abrogă la data de 31 decembrie 2031.

(3) Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural continuă să se aplice:

a) cererilor de subvenționare a proiectelor investiționale inițiate în perioada anilor 2024-2025 și finalizate nu mai târziu de anul 2026, în domeniile de intervenție ale formei de subvenționare prevăzute la art. 18;

b) prin derogare de la prevederile lit. a), cererilor de subvenționare a cheltuielilor efectuate în rate pentru tehnica și utilajul agricol, stinse în perioada anilor 2024-2025 sau care devin scadente nu mai târziu de anul 2026;

c) cererilor de subvenționare a cheltuielilor efectuate în etape sau în avans, în cadrul proiectelor investiționale depuse la Agenția de plăți până în anul 2025 și care se finalizează nu mai târziu de anul 2028, conform domeniilor de intervenție ale formelor de subvenționare prevăzute la art. 17 și 19;

d) prin derogare de la prevederile lit. c), cererilor de subvenționare depuse la Agenția de plăți în cadrul Programului LEADER până în anul 2027 și care se finalizează nu mai târziu de anul 2028;

e) cererilor de subvenționare pentru solicitarea plăților directe în sectorul zootehnic, pentru produsele obținute și livrate în anul 2025, conform domeniilor de intervenție ale formelor de subvenționare prevăzute la art. 20;

f) procedurilor administrative nefinalizate până la intrarea în vigoare a prezentei legi sau inițiate în temeiul lit. a)-e);

g) actelor administrative individuale aflate în proces de executare, emise în temeiul Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, precum și procedurii de monitorizare postachitare;

h) cererilor de subvenționare depuse până în anul 2031 de către grupurile de producători agricoli recunoscute până în anul 2026 de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în conformitate cu Legea nr. 312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora.

(4) Prin derogare de la prevederile art. 6 alin. (4) din prezenta lege, distribuirea/redistribuirea mijloacelor FNDAMR în perioada anilor 2026-2031 se va efectua inclusiv pentru formele de subvenționare prevăzute la art. 17-21 din Legea nr. 71/2023 cu

privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural.

(5) Prin derogare de la prevederile art. 24 alin. (3), în perioada anilor 2026–2031, alocările financiare indicative din FNDAMR se vor redistribui între tipurile de intervenții sub formă de plăți directe, tipurile de intervenții în domeniul dezvoltării rurale și tipurile de intervenții sectoriale, fără a se modifica PSPA, în funcție de nivelul de prioritate a intervențiilor, cu redirectionarea alocărilor respective către intervențiile cu prioritate înaltă.

(6) Prin derogare de la prevederile prezentei legi, în perioada de până la intrarea în vigoare a secțiunii a 2-a, a 4-a și a 5-a din capitolul VIII, se vor aplica prevederile secțiunii 1 din capitolul VIII, inclusiv pentru plățile directe.

Articolul 68. Modificarea unor acte normative

I. - La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 47–48, art. 90), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 18:

la alineatul (2), sintagma „Fondului de susținere a producătorilor agricoli” se substituie cu sintagma „Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural”;

alineatul (3) se abrogă.

2. Articolul 19:

la alineatul (2), cuvintele „în conformitate cu procedura stabilită de Guvern” se exclud;

la alineatul (4), cifrele „30” se substituie cu cifrele „60”.

II. - La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 267–271, art. 572), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Denumirea legii va avea următorul cuprins:

„LEGE

privind asigurarea în agricultură cu acordarea sprijinului financiar de către stat”.

2. La articolul 1 alineatul (2), cuvintele „subvenționarea de către stat a primelor de asigurare” se substituie cu cuvintele „acordarea sprijinului financiar de către stat pentru primele de asigurare”.

3. La articolul 2:

denumirea articolului va avea următorul cuprins:

„Articolul 2. Cadrul normativ al asigurării în agricultură
cu acordarea sprijinului financiar
de către stat”;

cuvintele „Asigurarea subvenționată în agricultură” se substituie cu cuvintele „Asigurarea în agricultură cu acordarea sprijinului financiar de către stat”.

4. Articolul 3:

la alineatul (1), cuvintele „subvenționarea primelor de asigurare în agricultură” se substituie cu cuvintele „acordarea sprijinului financiar pentru plata primelor de asigurare în agricultură”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În calitate de asigurat poate fi fermierul, cu sensul definit la art. 4 din Legea nr. 126/2025 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole.”

5. La articolul 29 alineatul (4), cuvintele „subvenție proporțională” se substituie cu cuvintele „sprijin financiar proporțional”.

6. În denumirea capitolului IV, cuvintele „SUBVENȚIONARE A ACESTEIA” se substituie cu cuvintele „**ACORDARE A SPRIJINULUI FINANCIAR PENTRU ACEASTA**”.

7. La articolul 31, alineatul (8) se abrogă.

8. Articolul 32 va avea următorul cuprins:

„Articolul 32. Sprijinul financiar acordat de stat pentru plata primelor de asigurare

(1) Statul acordă sprijin financiar pentru plata primelor de asigurare în agricultură prin acoperirea costului unei părți din prima de asigurare respectivă. Sprijinul în cauză se acordă din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

(2) Sprijinul financiar pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare se acordă la cererea asiguratului care a încheiat un contract de asigurare în agricultură cu un asigurător care, la rândul său, a notificat condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură conform art. 4 alin. (2).

(3) Sprijinul financiar pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare, în baza contractelor de asigurare în agricultură, se acordă conform prevederilor prezentei legi și ale actelor normative adoptate, aprobate sau emise în baza acesteia.

(4) Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare aprobă lista riscurilor și a bunurilor agricole la asigurarea cărora statul acordă sprijin financiar pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare.

(5) Cota sprijinului financiar pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare se stabilește de către Guvern.

(6) Până la depunerea cererii de acordare a sprijinului financiar prevăzut de prezentul articol, asiguratul plătește diferența dintre prima de asigurare și cota sprijinului financiar stabilită conform alin. (5).

(7) Plata sprijinului financiar pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare se efectuează de către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură pe contul asigurătorului.”

9. La articolul 38, alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) În cazul în care, la data achitării despăgubirii de asigurare, sprijinul financiar acordat pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare nu a fost plătit, asigurătorul achită despăgubirea de asigurare proporțional primelor de asigurare încasate. După plata sprijinului financiar pentru acoperirea costului unei părți din prima de asigurare, asigurătorul, în termen de 10 zile, achită asiguratului partea restantă a despăgubirilor de asigurare.”

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Igor GROSU

Nr. 126. Chișinău, 29 mai 2025.